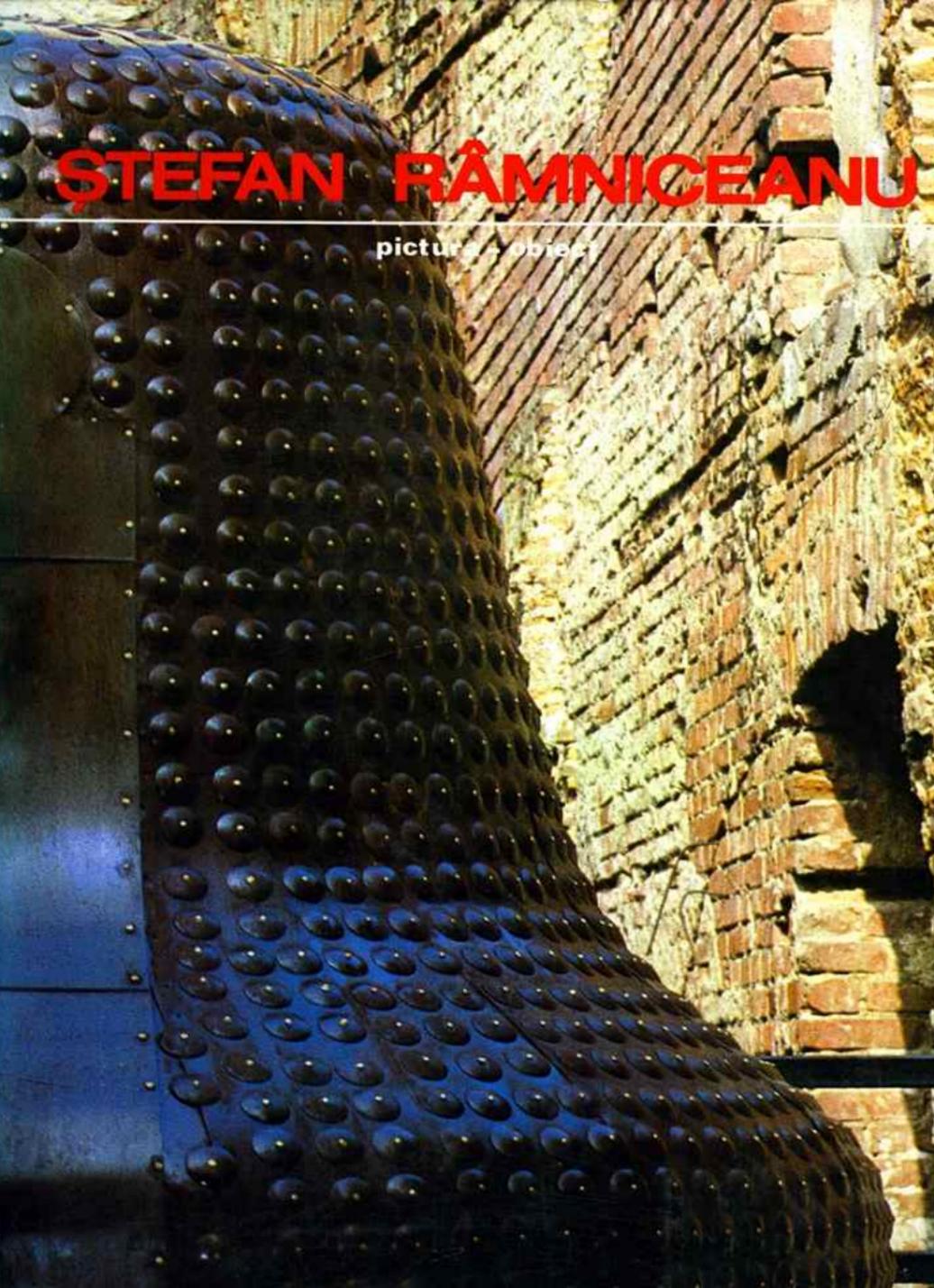

ȘTEFAN RÂMNICEANU

picture / object

MUZEUL „CURTEA VECHĂ”
PALATUL VOIEVODAL

UNIUNEA ARTIȘTILOR PLASTICI
DIN R. S. ROMANIA

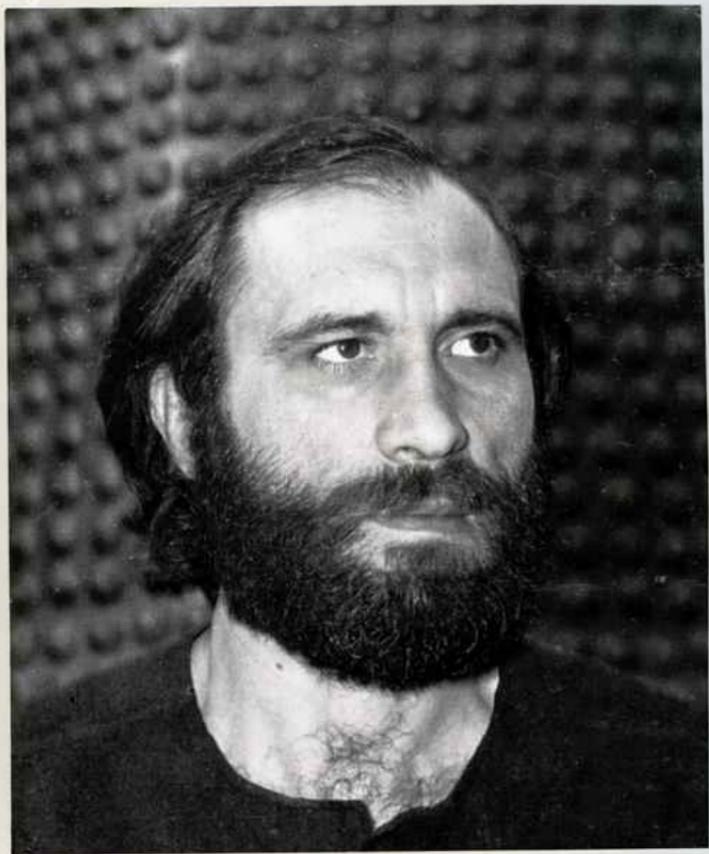
OCTOMBRIE
1968

UMBRA — ulei pe pânză, 1983

LUMINA — ulei pe pânză, 1984

LA CURTEA-VECHE

...S-ar fi zis că pe tot panoul şiroieşte sîngele Brîncovenilor, al jertfei aceleia de dincolo de fire, cum nu cred să mai fi cunoscut Trecutul, şi că din culorile acelea totodată acute şi terne se face auzit un vaiet prelung. (Nu-i şi al unei istorii suprasaturată cu obidă?).

Panourile şi clopotele dau perimetrului domnesc o frumuseţe în plus şi un prestigiu psiho-estetic perfect potrivit cărămizilor, pereţilor, bolţilor, încăperilor (şi strîmte şi vaste), golurilor arhitectonice, materialului arbitrar rămas din ce a fost cîndva fală, vuiet şi viaţă. Podoabele înfăţişează ansambluri de elemente vitejeşti şi voievodale, monocromii ce pot fi egal revendicate de graţie şi violenţă, fantezii compoziţionale slobode de orice convenţie şi fadoare, doldora de tristeţe şi o prea ciudată gravă duioşie. Aşa, spre pildă, o bucată numită *Don Quijote*, căreia lesne îi pot fi atribuite şi alte înţelesuri apropiate aspiraţiilor şi uimirilor duhului omenesc. Iar în faţa ei stă o pictură foarte stilizată şi care ce-i? O imagine, extinsă pe dimensiunea trupului întreg a *Sărutului brîncuşian*? un trup spînzurat pe lemn? simbolul fiinţei descăpătinate, la rindu-i simbol al absurdului istoriei şi al nestinsei noastre propensiuni de a ne schingiui unii pe alţii, a ne reţeza elanurile?

Şi clopotele acelea enorme, răspindite cu atîta maiestrie în micul univers finit, surprinzătoare, enigmatice; închid, ferecă, pecetluiesc cuprinsuri de piatră ori de pămînt, le scot de sub acţiunea verbului a vremui, le prefac în tot atîtea rivne spre înveşnicire. Şi panourile rotunde, într-însele materia şi culoarea circulă nu mai puţin aieva, rapid şi fierbinte ca în realitatea infraatomică sau în traiectul sangvin al corpurilor vii.

Iar sîngele! Colcăie pretutendeni aici, printre şi pe sub fundaţii şi bolţi, nevăzut, obsesiv. Şi dă — fantomatic — ampoare şi altei trăsături a spaţiului acum muzeistic, odinioară centru de conflicte, agitaţie şi aprige învoieli: solemnitatea. Ştefan Râmniceanu ştie să fie cald şi să picteze participatoriu, dar să şi fie distant, stăpîn pe emoţiile sale, ţeapăn precum se vrea arta cea nouă şi ea hotărîită să nu îngăduie cuiva a-i ghici freamătul bine ascuns de meterezele răcelii.

Stranie şi minunată sală de expoziţie! Falnică şi cuceritoare! Ce a fost odată şi ce a creat acum artistul se împacă atît de armonios, se sprijină reciproc, se îndatorează unul pe altul cu ce le este propriu ca forţă de captare. Profund osebite, arta aceasta austeră şi implorativă, zidirea aceasta scăpată din fluxul fărîmiţărilor şi extincţiilor: şi paradoxal împrietenite, ţesînd contrapunctic şi dual o vrajă subtilă, rară.

Lui Chesterton cred că i-ar fi fost prilej de încintare această aventură orăşenească, acest amalgam de Tradiţie şi postmodernism, această împeştişare de uliţe, proustian Altădată, lecţie de zădărniciie a prea omenestilor ambiţi, continuitate în pătîmiri şi nedezlegate cimilituri; această peremptorie dovadă a volniciei mîinilor omenestii de a făuri bucurii proaspete, totuşi proaspete, totuşi de neînvinş, cînd se recunosc unelte ale unei nesăţioase pofte de frumos, de statornicire a instabilului, de înţelegere a lunecosului, şăgalnicului Inteligibil.

CUPRINS

1. DETALIU DE ARHITECTURĂ
sec. XIX — Palatul Voievodal
2. SALA DE JOS — Ansamblu
3. CUPOLA
Ø 170 × 140
Metal pe soclu de lemn
4. CLOPOT
230 × 200
Metal pe soclu de lemn
5. SALA DE JOS — Ansamblu
6. COIF
Ø 150 × 130
Lemn și metal
7. SCUT III
Ø 200
Metal
8. DETALIU DE ARHITECTURĂ
sec. XVIII — Palatul Voievodal
9. SCUT I
Ø 200
Metal
10. SCUT II
Ø 200
Metal
11. MIȘA
110 × 60
Metal
12. ARC
500 × 180
Metal
13. FERECĂTURĂ IX
220 × 105
Tehn. mixtă
14. VEȘMINT II
120 × 260
Tehn. mixtă
15. SALĂ CĂT I — Ansamblu
16. SALA LUNETELOR — Ansamblu
17. VEȘMINT III
190 × 170
Tehn. mixtă
18. DETALIU — VEȘMINT III
19. VEȘMINT IV
200 × 150
Tehn. mixtă
20. VEȘMINT I
170 × 150
Tehn. mixtă
21. DETALIU DE ARHITECTURĂ
sec. XIX — Palatul Voievodal
22. FEREAȘTRĂ
220 × 80
Metal și lemn
23. FERECĂTURĂ VII
170 × 150
Tehn. mixtă
24. FERECĂTURĂ VI
170 × 150
Tehn. mixtă
25. FERECĂTURĂ VIII
260 × 220
Tehn. mixtă
26. FERECĂTURĂ XX
220 × 200
Ulei pe metal
27. FERECĂTURĂ X
220 × 200
Metal
28. FERECĂTURĂ III
117 × 83
Metal pe lemn, ulei
29. FERECĂTURĂ III
105 × 70
Ulei pe metal
30. FERECĂTURĂ XI
220 × 160
Metal
31. ZID IX
200 × 180
Tehn. mixtă
32. ZID VII
220 × 160
Tehn. mixtă
33. SCENĂ DIN TIMPUL
TRANSPORTULUI
34. TRUP
270 × 70
Lemn

ȘTEFAN RÂMNICEANU

NĂSCUT LA 15 AUGUST 1954, FLOIEȘTI (ROMANIA)
1979 — ABSOLVĂ INSTITUTUL DE ARTE PLASTICE
„NICOLAE GRIGORESCU”
DIN ANUL 1978 PARTICIPA LA EXPOZIȚII DE STAT
MEMBRU AL UNIUNII ARTIȘTILOR PLASTICI

EXPOZIȚII DE GRUP

- 1979 — EXPOZIȚIE DE PICTURĂ
ȘI SCULPTURĂ — BUCUREȘTI
- 1980 — GALERIA „AMFITEATRU” — PICTURĂ
- 1982 — GALERIA „EFORIE” — BURSIERII
U.A.P. — 1981
- 1983 — MUZEUL DE ARTĂ CRAIOVA
IMAGINI CONTEMPORANE I
- 1984 — MUZEUL DE ARTĂ CRAIOVA
IMAGINI CONTEMPORANE II
- 1985 — GALERIA „GALATEEA”
PEISAJ TESCANI
- 1986 — GALERIA „CĂMINUL ARTEI”
PORTRTELUL
- 1987 — GALERIA „ORIZONT”
ALTERNATIVE
- 1988 — GALERIA „CĂMINUL ARTEI”
PEISAJ

EXPOZIȚII INTERNAȚIONALE

- 1986 — MOSCOVA — EXPOZIȚIE
DE ARTĂ PLASTICĂ ROMANEASCĂ
CONTEMPORANĂ
- 1987 — VIENA — PICTURĂ ROMANEASCĂ
CONTEMPORANĂ
- 1987 — BUDAPEȘTA
- 1987 — PLOVDIV — TINERI ARTIȘTI
DIN 7 ȚĂRI
- 1988 — SOFIA — TRIENALA DE PICTURĂ

EXPOZIȚII PERSONALE

- 1980 — GALERIA „AMFITEATRU”
- 1985 — GALERIA „ORIZONT
ȘI ATELIER 35”
- 1988 — PALATUL VOIEVODAL „CURTEA VECHÉ”

BURSE :

- 1981 — BURSA UNIUNII ARTIȘTILOR
PLASTICI PENTRU PICTURĂ

PREMIIL :

- 1980 — PREMIUL PENTRU PICTURĂ
ACORDAT DE REVISTA „AMFITEATRU”
- 1988 — PREMIUL PENTRU PICTURĂ
LA TRIENALA DE LA SOFIA

ADRESA :

FUNDENI 4

Bl. 11 C, sc. B, et. 1, ap. 50
BUCUREȘTI, SECTORUL 2
ROMANIA
TELEFON : 28 67 53

ȘTEFAN RÂMNICEANU

FERECĂTURĂ

Nu mă îndoiesc că fiecare dintre cei care cercează **acum și aici** „obiectele” lui Ștefan Râmnicăneanu știe că nu a venit să vadă obișnuita expoziție, măcar și numai pentru faptul că ele nu sînt **expuse** în acest spațiu cu aură istorică. Ele se **impun** instantaneu și definitiv, pentru că se impun acestui spațiu care, într-o ordine inversată miraculoasă, s-a născut după aceste obiecte, a venit să le înconjoare într-o solidaritate ideatică, le-a devenit o necesară, superbă complinire.

Sîntem înaintea unei experiențe unice — pe cîte știi — la noi, și a unei reușite tulburătoare, stranii, dar — oricum — de mult așteptate.

Curtea cea Veche a Bucureștilor, în anul și în luna celebrării unei epoci care acum trei veacuri a dat suprema strălucire acestor zidiri, trăiește azi, prin dăruirea mișcătoare a artistului cu nume de personaj brâncovenesc care e Ștefan Râmnicăneanu, un magic transfer de personalitate.

Prin față-i trezind zilnic artistul în drum spre atelier, s-a născut între ei o complicitate, o tregătată comuniune pe care ne este îngăduit să o presimțim doar. Prin gestul — larg deschis, ca o îmbrățișare — al acestui tînăr contemporan, ea intră în matca unei posibile istorii primordiale, aproape mitice, care i-a precedat istoria reală.

Dincolo de regnul pitoresc și colorat, cu miresme tari al personajelor lui Mateiu Caragiale, dincolo de afectarea — dealtminteri memorabilă — a unui Bizanț îndepărtat și fastuos, obsedînd pe un Pantazi sau un Pașadia, scena aceasta zdrențuită de ruine, locul acesta al nimănui și al tuturor care este Curtea Veche devine pentru o frîntură de timp **locul experienței Râmnicăneanu**. Una profund contemporană, dacă vrem să înțelegem prin contemporan, deci prin „al nostru”, tot ceea ce, în veșmintul formal al anilor noștri, ne revelă structuri esențiale ale ființei noastre din totdeauna. Rostind vocabula „veșmint” — am spus chiar numele citorva dintre obiectele pe care aceste ziduri le ocrotesc benefic.

„Veșminte” se numesc cele citeva panouri pictate în aurul clarității sublime, ferecate în metalul dureros protector, pe care se decupează sinuoșitățile de imagine bizantină cu care ochiul românesc e de secole obișnuit.

Se va fi retras însă în el, în acest veșmint, artistul de astăzi, ca altădată zugrăvitul medieval, devreme ce știm că veșmintul, mantia erau, în simbolica altor timpuri, locul de retragere din lume al solitarului? Nu cred de fel, pentru că, iată, la Ștefan Râmnicăneanu totul este ieșire în lume, este jubilație, triumf al materiei spiritualizate. Este, mai ales, rememorarea emblematică a jertfei, prin obsesivul motiv al pironului străpungînd scuturi, coifuri, clopote, cupole care punctează și copleșesc un drum — inițiat parcă — de templu sau lăcaș oriental, amintindu-ne că nu există bucurie fără suferință, nici înfringere fără speranță.

Ștefan Râmnicăneanu, artistul care la debut picta peisaje de o andresciană întoarcere către sine, dovedește astăzi cit aparține neabătut acestei culturi prin grava, monumentală recurgere a formelor sale, prin cordiale armonii ale cromatiei, prin imaginarul său ce descinde din toți acei care, în aceste părți de lume, au putut să ajungă la splendida erezie, la convingerea că o bucată de lemn purtînd o imagine — o „eikona” — poate fi venerată și că înaintea ei omul poate să treacă dincolo de propriile sale limite prin ceea ce, literal, cei vechi numeau „ekstasis”.

Secolul nostru, mai mult ca altele atașat simbolului, eshatologicului și universalului, s-a recunoscut, îndeosebi prin marii artiști ai Răsăritului și ai revoluțiilor, în spiritualitățile de altădată — de la Kandinsky, sau Tatlin, sau Malevici începînd —, iar recurențele acestor spiritualități pot fi și ele argumente ale tăriei, ale tăcerii, ale așteptării.

Mi s-a întimplat să străbat drumul „obiectelor” acestea spre amiază. Am privit printr-o „Fereastră” zvelt înălțată, în succesive curburi, imaginată de artist, iar peste ea, am privit mai departe, prin spîrtura unei alte ferestre, acum ruinate, închipute de istorie. Și dincolo de suprapunerea lor plină de tilcuri voite, în vîntul amiezii de octombrie, tremura imperceptibil o iarbă.

Prin această unduioasă, măruntă, dar autoritară prezență a organicului, magia locului nu s-a rupt, ci a sporit. Fie ca ochiul nostru să caute încă, într-un loc care poartă numele lui Ștefan Râmnicăneanu, alte fire de iarbă și alte ferestre spre cer.

FENÊTRE VERS LE CIEL

Il n'y a personne — j'en suis sûr — parmi ceux qui regardent **maintenant** et **ici** les „objets“ de Ștefan Râmniceanu qui ne se rend pas compte qu'on n'y rencontre guère l'exposition habituelle, car ils ne sont pas **exposés**, ces objets, dans un espace auréolé par l'histoire, mais lui sont **imposés** d'une façon définitive, l'espace lui-même, dans un ordre miraculeusement renversé, étant né après eux. Né plus tard, il les entoure solidaire, devant de la sorte leur superbe achèvement. Nous sommes, je crois, devant une expérience unique et devant une réussite émouvante, étrange, beaucoup attendue.

L'ancienne Cour princière de Bucarest vit aujourd'hui — l'année et le mois même où l'on célèbre une époque qui, il y a trois siècles, donna leur suprême splendeur à ces murs —, par le dévouement d'un artiste au nom médiéval, un transfert presque magique de personnalité.

Une lente communion s'est établie, paraît-il, entre Ștefan Râmniceanu, en route vers son atelier, jour après jour, et cette cour ruinée qui, par le geste large et fraternel — tel une accolade — de ce jeune contemporain, entre dans une possible histoire primordiale, mythique, qui précéda son histoire réelle.

Au delà du règne pittoresque et coloré auquel appartiennent les personnages d'un Mathieu Caragiale, au delà de l'affectation — mémorable d'ailleurs — d'une Byzance lointaine et fastueuse obsédant un Pantazi ou bien un Pașadia, cette scène déchirée par les ruines, cette place appartenant à chacun et à personne devient, pour un instant, **le lieu de l'expérience Râmniceanu**. Une expérience profondément contemporaine, si l'on veut comprendre par contemporain, donc par «le nôtre», tout ce que, dans le vêtement formel de nos jours, révèle les structures essentielles de l'être éternel. En prononçant le mot «vêtement» j'ai nommé justement quelques-uns des objets que ces murs abritent aujourd'hui.

«Vêtements» s'appellent les panneaux peints dans l'or des sublimes clartés, enchassés dans le métal douloureusement protecteur où se découpent les sinuosités d'image byzantine que l'oeil roumain connaît depuis des siècles.

S'est-il retiré lui, l'artiste, dans ce vêtement, comme autrefois le peintre ancien, puisque l'on

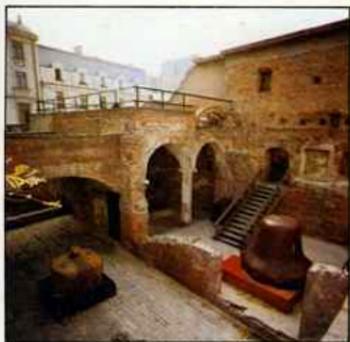
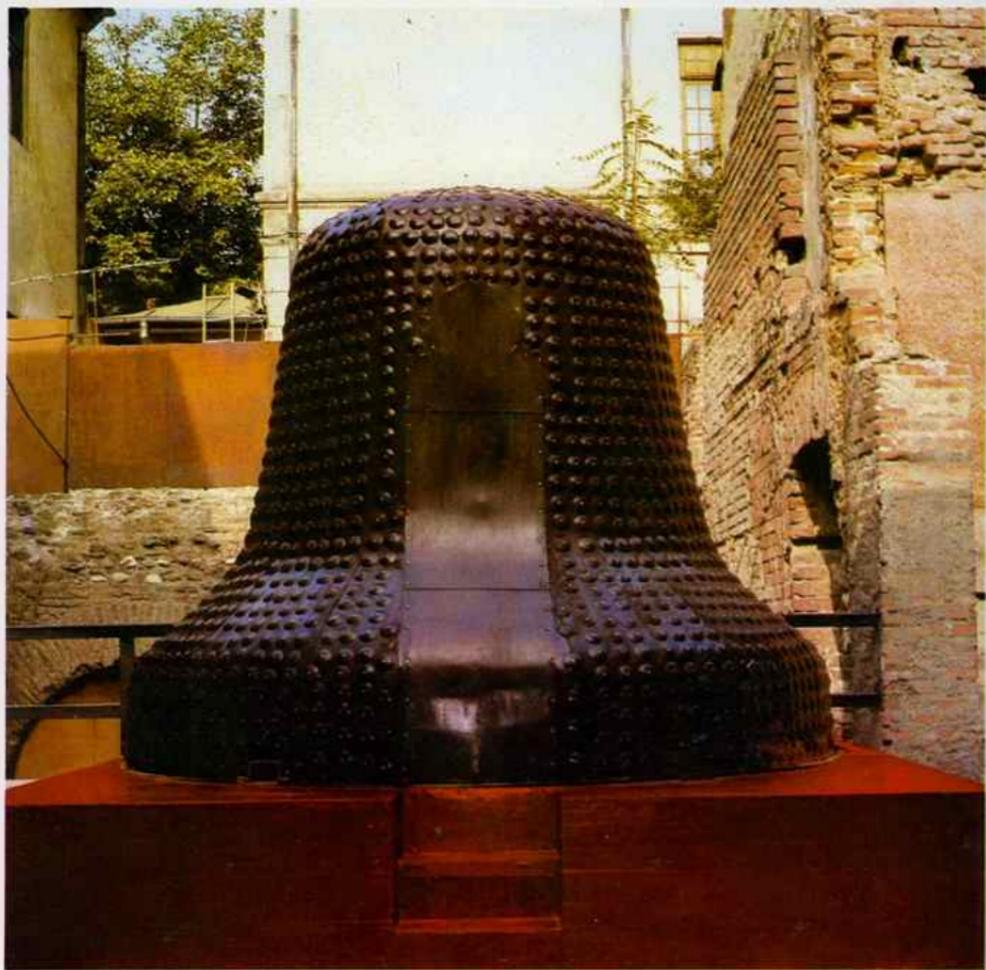
sait que le vêtement, la mante étaient, dans la symbolique des temps jadis, un lieu de retraite, la fuite du monde du solitaire ? Je ne crois rien car, voici, chez Ștefan Râmniceanu tout est jubilation, sortie dans le monde, triomphe de la matière spiritualisée. Tout est, surtout, rappel emblématique du sacrifice, par le motif du clou transperçant boucliers, casques, cloches, coupoles qui sillonnent une voie — une voie d'initiation, il me semble —, de temple ou d'église orientale, nous rappelant qu'il n'y a pas de joie sans souffrance, ni défaite sans espoir. Ștefan Râmniceanu, l'artiste qui à son début peignait des paysages d'une introspection digne de certaines toiles d'Andreesco, témoigne aujourd'hui, une fois de plus, son appartenance à cette culture, par le recueillement grave, monumental de ses morphologies, par les cordiales harmonies chromatiques, par son imaginaire qui descend de tous ceux qui, dans cette partie du monde, ont su arriver à la splendeur hérésie selon laquelle un morceau de bois portant une image — une **eikôna** — pouvait être vénéré et que devant lui l'homme peut dépasser ses propres limites dans ce que, littéralement, les anciens appelaient **ékstasis**.

Notre siècle, plus attaché au symbole, aux eschatologies et à l'universel, s'est reconnu dans les spiritualités anciennes, par les grands artistes de l'Est et des révolutions surtout, depuis Kandinsky ou Tatlin ou Malevich. Quant aux récurrences des dites spiritualités elles peuvent être, elles aussi, des arguments de la durée, du silence, de l'attente.

Il m'est arrivé une fois de parcourir la voie de ces «objets» vers midi, de regarder par une «fenêtre», svelte et dressée vers le haut en courbes successives, imaginée par l'artiste, et au-delà d'elle, de regarder plus loin encore, par la brisure d'une autre fenêtre, en ruine, celle-ci imaginée par l'histoire. Et au-delà de leur superposition subtile, pleine de sens cachés, dans le vent d'octobre, un brin d'herbe frémissait, à peine perceptible.

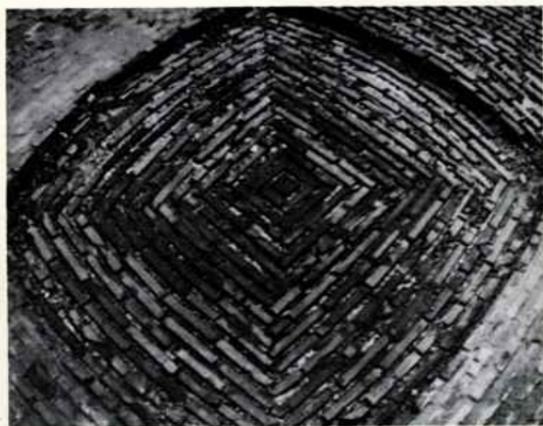
Par cette présence ondovente, insignifiante, mais combien autoritaire, de la vie, la magie du lieu n'était pas rompue. Bien au contraire, elle augmentait. Que notre oeil puisse encore chercher, dans ce lieu qui porte le nom de Ștefan Râmniceanu, d'autres brins d'herbe et d'autres fenêtres vers le ciel.

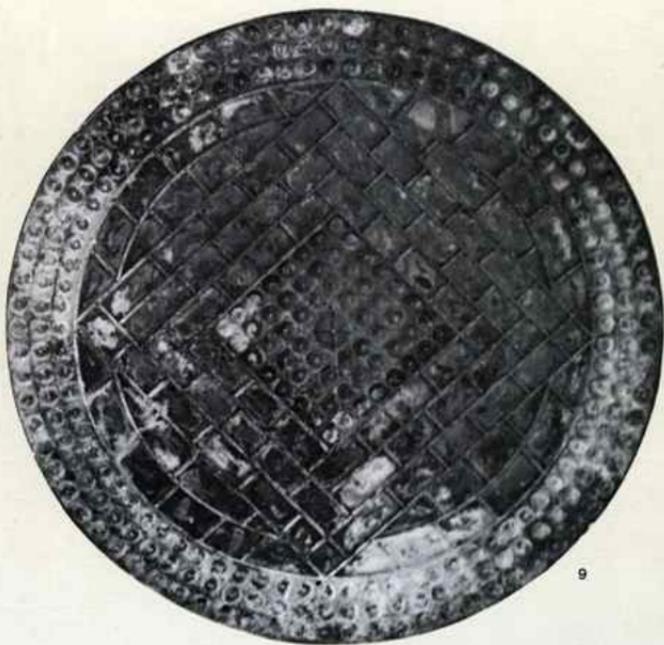

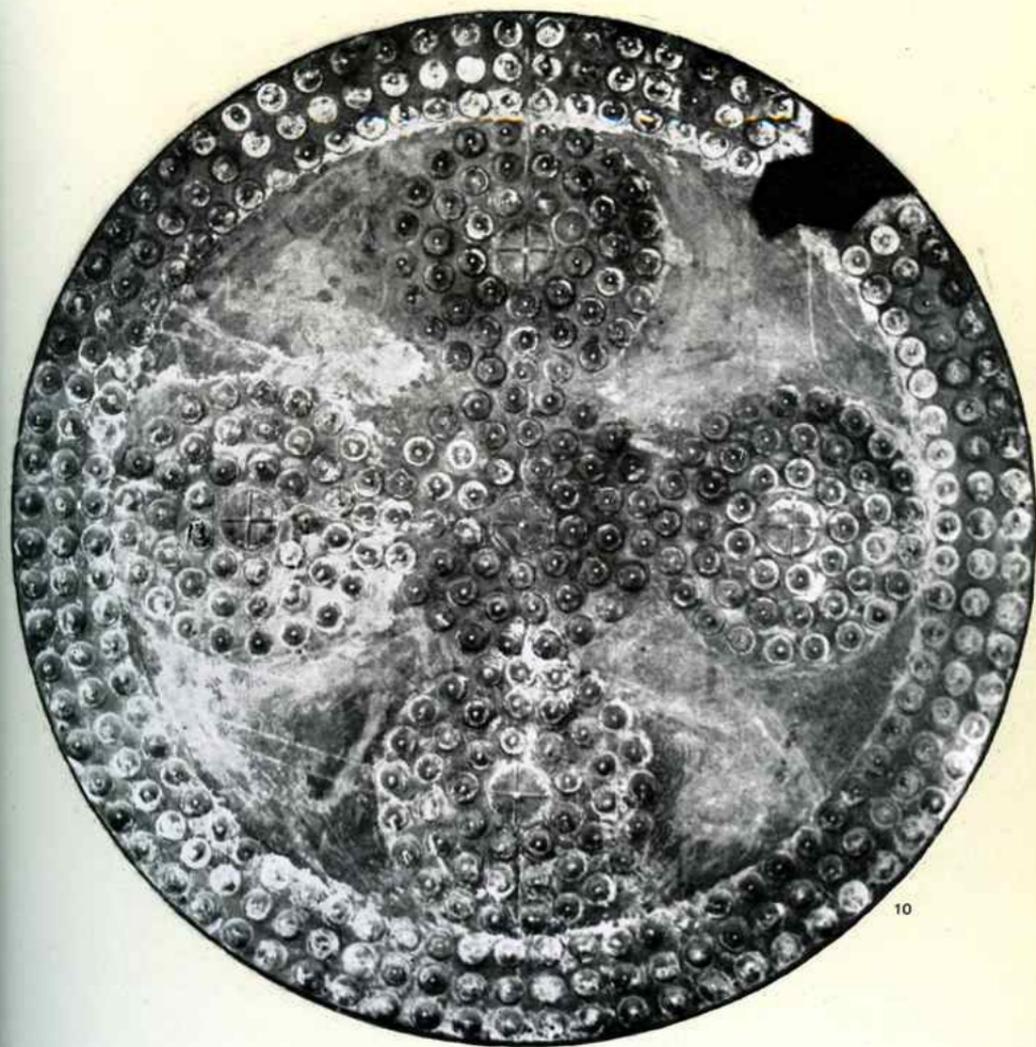

8

9

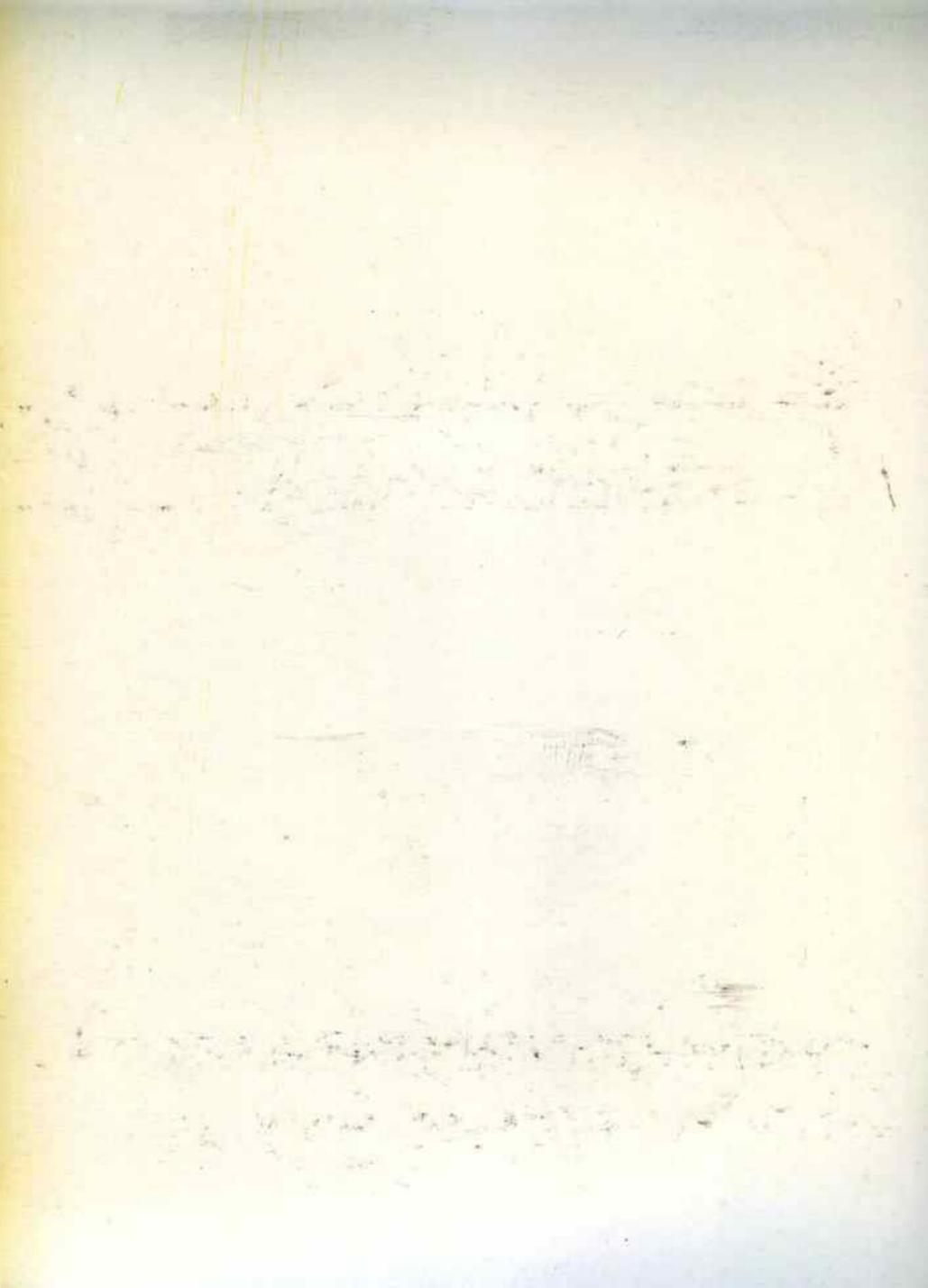
L'ENSEMBLE ET LE DÉTAIL, CHEZ ȘTEFAN RÂMNICEANU

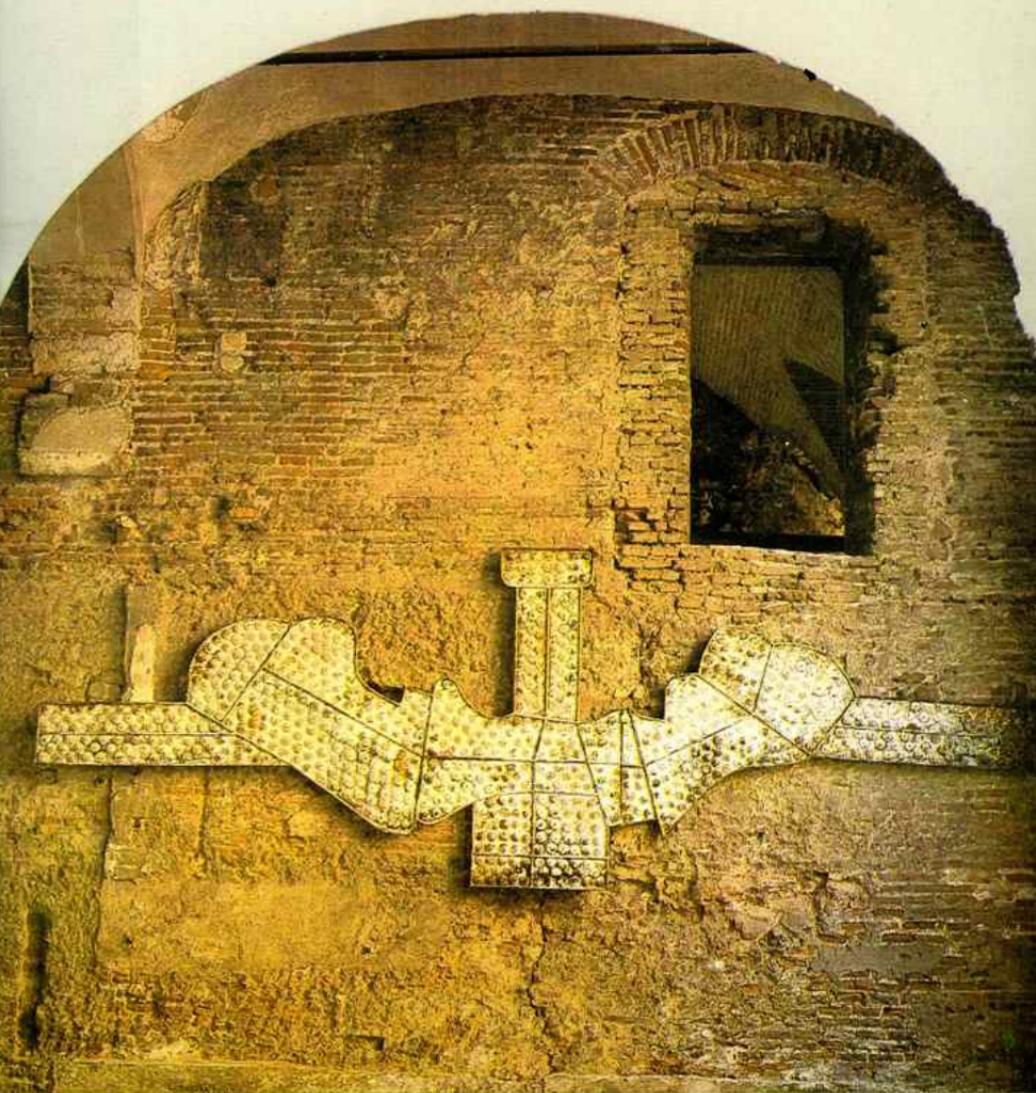
Si nous nous laissions aller jusqu'au bout des considérations qu'inévitablement suggère l'exposition de Ștefan RâmnicEANU, nous risquerions de pécher par excès de conséquence. Les œuvres exposées adhèrent de façon si naturelle aux ruines de la Vieille Cour, qu'on ne saurait se les imaginer ni en un autre lieu, ni distribuées autrement. Encore moins pourrions-nous les considérer isolément, chacune en tant que pièce se suffisant à elle-même et qu'il nous serait loisible de choisir, en la séparant de l'ensemble. De nos jours commence à s'imposer un type d'exposition conçue comme ensemble organique et non plus comme juxtaposition d'œuvres parmi les quelles un collectionneur puisse faire son choix. Ce phénomène mériterait à lui seul un essai d'explication, mais cela nous mènerait trop loin pour notre propos.

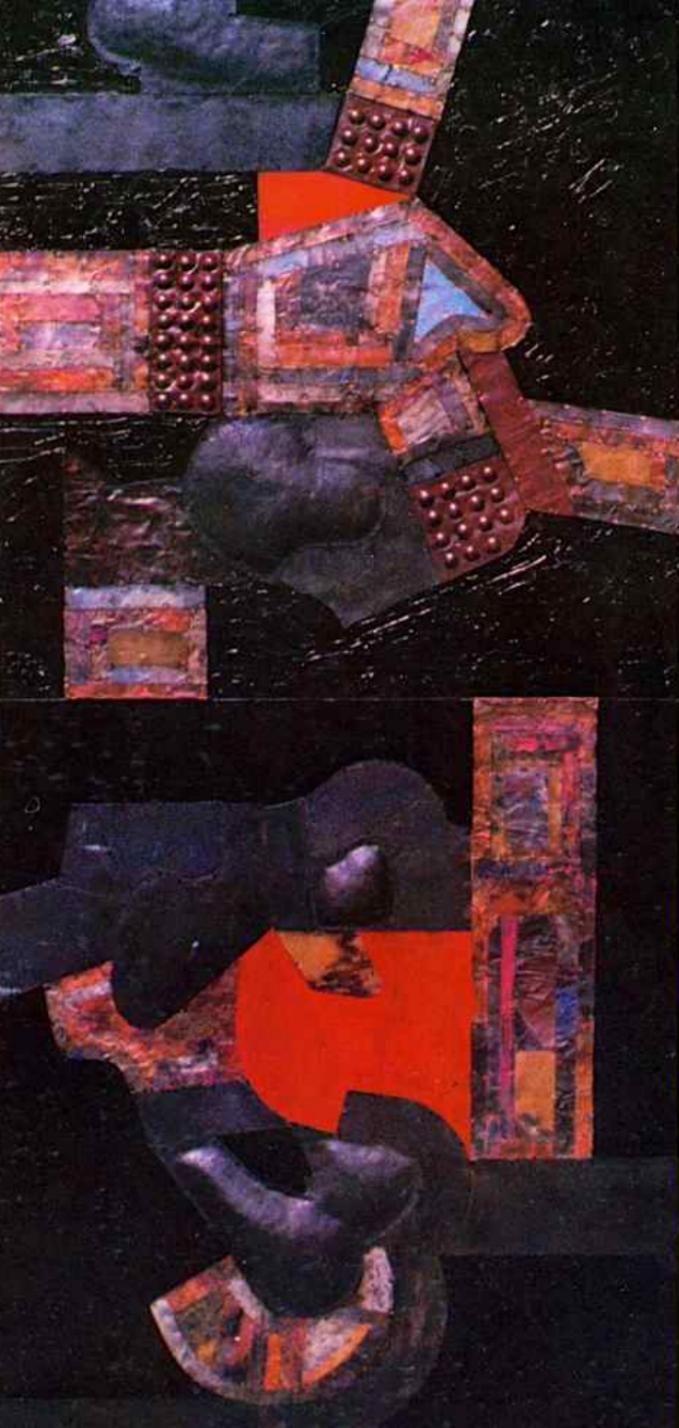
Il ne reste pas moins vrai, cependant, qu'après la fermeture de l'exposition ces œuvres continuent d'exister comme telles, séparément cette fois. La dispersion les rend à leur condition individuelle et c'est dans cet état qu'on les peut plus justement apprécier selon leur valeur intrinsèque et sans connotations d'emprunt. Bien entendu, je ne veux absolument pas nier la légitimité de l'impression d'ensemble, manifestement poursuivie par l'artiste en assumant une allure féodale, guerrière et courtoise, bardée de fer et de gros cuir. C'est là une affaire de style, c'est-à-dire d'esprit. Mais s'il rappelle un esprit moyenâgeux, il n'y renvoie toutefois pas. L'ensemble fait bien l'effet de s'être proposé un programme archaisant, ou d'en donner métaphoriquement l'idée. Les œuvres vues dans leur individualité le font beaucoup moins. Une allusion iconique s'insère dans la plupart des tableaux, tant peints que composés de métal, de bois et de cuir. Mais c'est là un art qui n'est figuratif qu'à demi, ou par allusion seulement. La plus claire est une magnifique silhouette brune, sur fond doré, allongée, suspendue, peut-être simplifiée. Cette image — et ce n'est pas la seule —, malgré un air de parenté, très éloignée d'ailleurs, avec celles d'un Cimabue, mais ayant une note de sensualité extrêmement sublimée, rompt, ou plutôt dilue, l'apparence âpre et combative et l'ensemble.

L'art de RâmnicEANU s'avère, à un examen moins global, un art courageux, voire téméraire, de toute façon très viril, mais exprimant en fin de compte, à travers son attirail moyenâgeux, une aspiration des plus actuelles.

ALEXANDRU PALEOLOGU

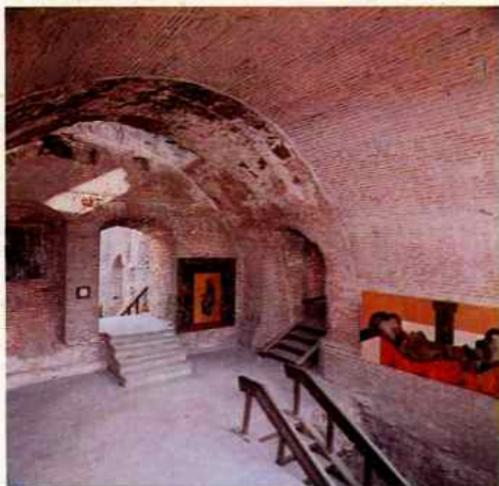

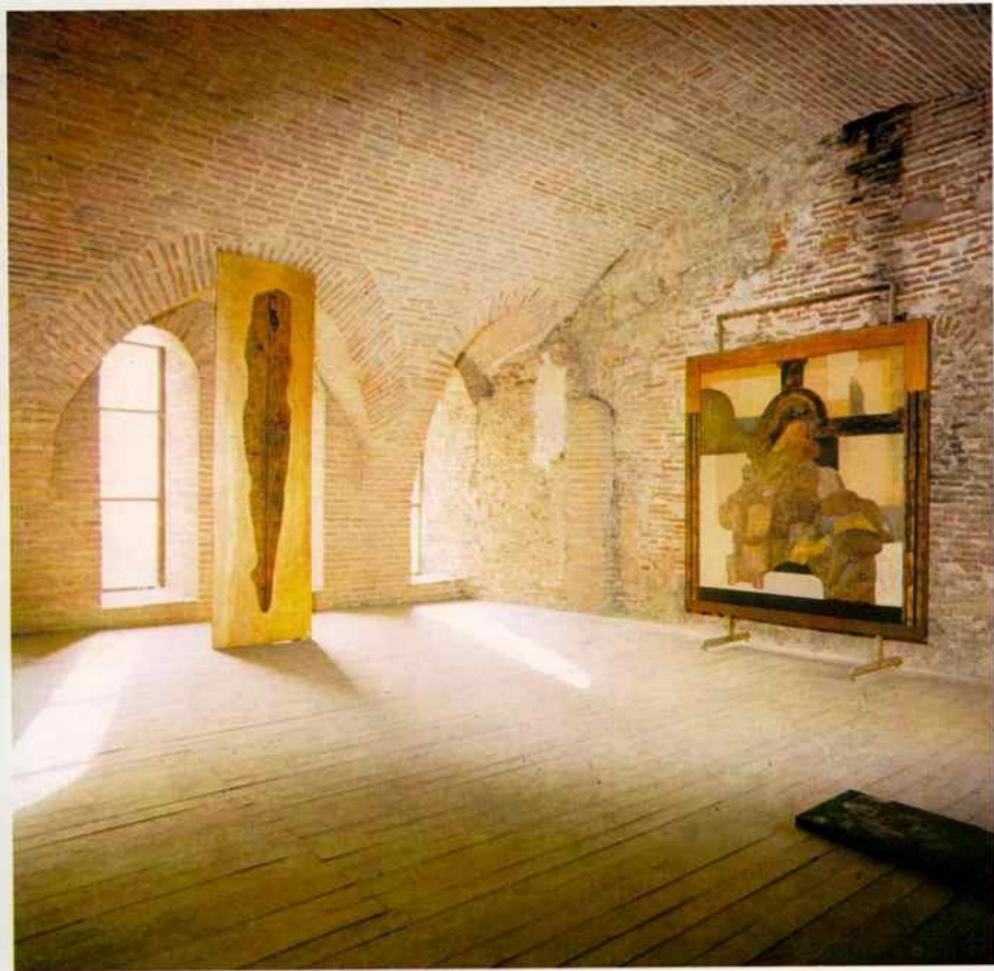

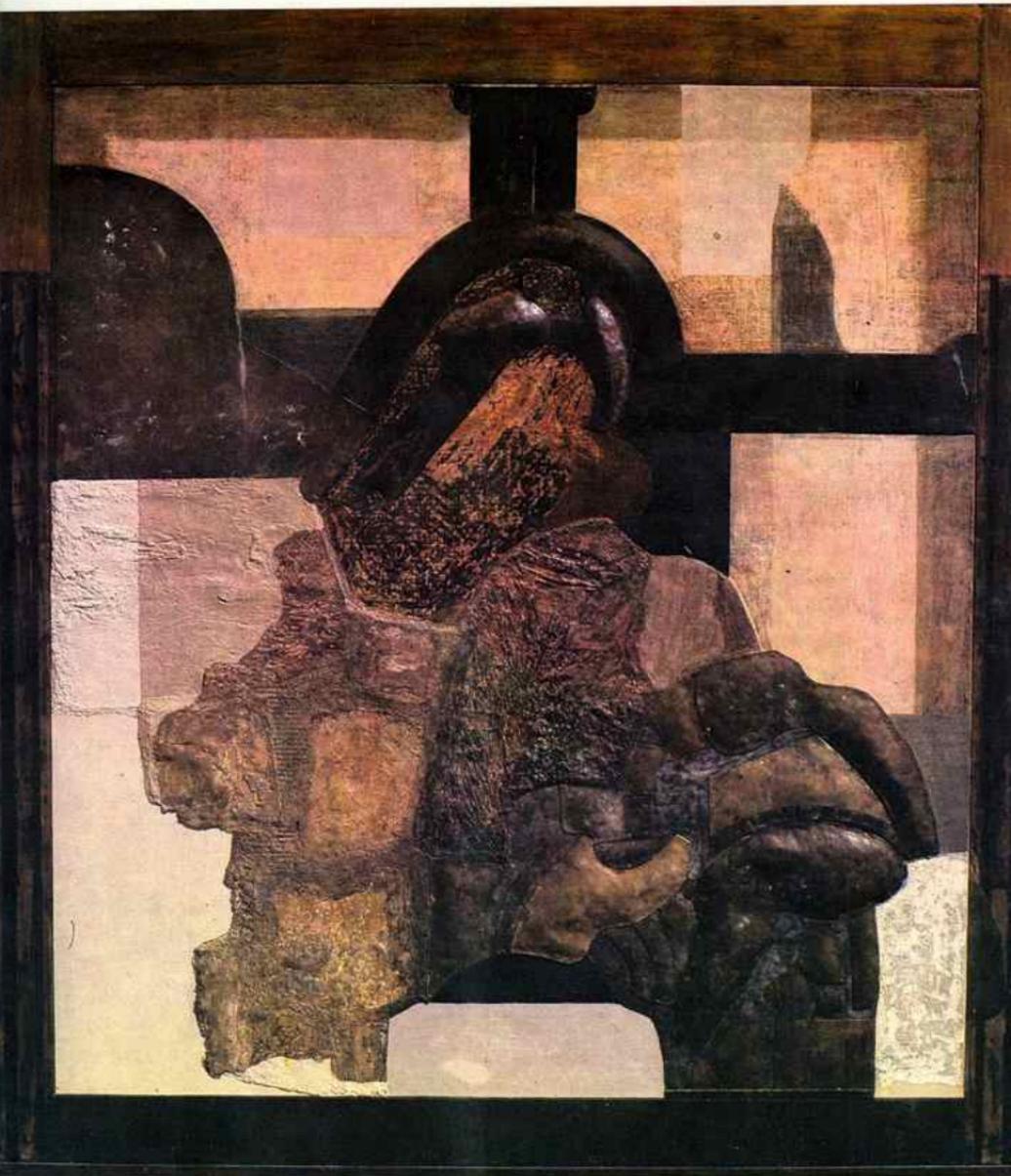

14

15

LA CROISADE DE ȘTEFAN RÂMNICEANU

L'exposition de Ștefan RâmnicEANU marque une réussite dont le principe — et, en un certain sens, la culmination — réside dans le choix du lieu. Les ruines dénudées de l'ancienne Cour Princière, au cœur de Bucarest, deviennent, par l'option de l'artiste, un espace rituel ; elles se voient « adoubees » en bonne et due forme, selon les rites d'investiture, comme dans un **romancero** chevaleresque. Les murs, qui sommeillaient dans leur muette dignité archéologique, recouvrent comme par magie leur statut souverain et, de ce fait, une autorité **actuelle**. RâmnicEANU assume, en même temps, la modestie de se plier à l'ambiance donnée et l'orgueil de la ressusciter, en fin de compte de la concurrencer, aussi insidieusement qu'un joyau fait parfois concurrence à la beauté de celle qui en est parée.

Un exposition, en pareil cas, est un geste d'un type tout autre que d'ordinaire : il s'agit non pas de **montrer** des oeuvres mais d'instituer (ou de restituer) un espace : l'habiter, lui conférer une nouvelle formulation fonctionnelle, le transformer en une entité autonome, à sa propre image. Ștefan RâmnicEANU ranime somptueusement un territoire appartenant au passé et le fait sien ; mais non pas de la manière brutale, iconoclaste, d'un Cristo, lequel, en « empaquetant » des monuments, les exalte, paradoxalement, par occultation ; ici, le monument est traité avec égard, aidé à se faire valoir, mis en vedette. Ses structures apparaissent, comme un écho, dans la structure des oeuvres exposées ; nous sommes à même de considérer aussi bien l'effort d'en consolider l'ensemble que celui de le décorer ; bref, nous assistons au projet d'une restauration. Cela avec toute la splendeur et tous les risques, également, qu'un tel projet comporte, car toute restauration finit par trahir ce qu'elle restaure, soit par un abus de prudence, soit par celui, contraire, d'un excès d'imagination. Chez RâmnicEANU les risques tiennent plutôt de cette dernière catégorie. La piété compose, chez lui, comme d'ailleurs chez tout artiste authentique, avec une terrible dilatation du Moi, difficile à maîtriser et, probablement, 'non ressentie comme telle par lui-même. C'est à cette ambiguïté originelle qu'il faut probablement attribuer l'hésitation qui se fait sentir, de temps à autre, entre des extrêmes peu conciliables ; entre délicatesse et amplitude, entre puissant et agréable, entre un acharnement forcené d'autodépassement et la placide détente du contentement de soi. Tempérament pathétique,

ténébreux, incommode, Ștefan RâmnicEANU déploie devant nos yeux d'immenses énergies, aux abords desquelles nous ne saurions demeurer neutres. Son geste est impératif, son effort d'une proportion ahurissante. On y perçoit une dimension héroïque, une nature guerrière qui cultive simultanément la véhémence et la cérémonie. Boucliers, hauberts, un heaume géant, comme un tumulus archaïque, une fenêtre moyenâgeuse, d'une grâce défensive, la cloche, la coupole, l'ôpre métal, le cuir clouté, la couleur empâtée (où dominent les teintes noires et rouges, cumulé d'ardeur agressive et de faste) — tout cela constituant l'arsenal d'une force dénuée d'aménité et prête à se renfermer dans l'ornemental comme dans une forteresse.

À la considérer dans le contexte, l'expérience que propose Ștefan RâmnicEANU paraît singulière, contrariant l'esprit du temps non moins que celui du lieu ; l'artiste passe outre toute sagesse, outre toute mesure commune. L'audace de risquer, de construire en grand, de recourir aux « grands moyens », par amour d'une noble gratuité, ne se rencontrent guère à chaque pas. Souvenons-nous de ce que disait G. Călinescu, en exprimant une persistante mentalité autochtone : « Notre race, qui a toujours vu son travail ruiné par les secousses de l'histoire, est devenue prudente et ne construit qu'en réduction, solidement, dans des recoins montagnards et cachés. » Aucun reste de cette prudence ne subsiste dans l'enceinte de l'ancienne Cour, telle que Ștefan RâmnicEANU a pris sur soi d'en agencer l'espace. Tout y est, au contraire, imprudent, majeur, ferme assurément mais nullement dissimulé ; non pas une sage retraite montagnarde mais une sortie en champ ouvert, une attaque en armure, une téméraire croisade, sûre de ses ressources trop longtemps réprimées.

Nul doute, Ștefan RâmnicEANU a le sens de la grandeur, le culte de l'effort et la joie de l'offensive. Depuis quelques années évolue spectaculairement, faisant preuve de dextérités multiples, humainement défaillantes parfois, mais aussi non sans victoires notables, attestant ses dons exceptionnels. Il est de ces artistes qui savent séduire, irriter et surprendre ; autrement dit, il a le don d'être imprévisible. La rencontre d'un artiste pareil est toujours, pour le public comme pour la critique, une occurrence mémorable. Saluons la gageure qu'il vient de tenir avec tant d'éclat et attendons avec confiance le prochain tournant de son trajet.

CRUCIADA LUI ȘTEFAN RĂMNICEANU

Reușita expoziției lui Ștefan Râmnicăeanu începe — și, într-un anumit sens, culminează — cu **alegerea locului**. Ruina nudă a Vechii Curți Domnești din inima Bucureștilor devine, prin opțiunea artistului, spațiu ritual: ea e „înveșmîntată” și „înarmată” ca într-un „roman” cavaleresc, ca într-un act de investitură. Zidurile — îndeobște adormite într-o mută prestanță muzeală — își recăpătă, dintr-o dată, portul vovodal și, odată cu el, fermitatea unei **prezențe**. Râmnicăeanu are, în același timp, modestia de a se plia pe o ambianță dată și orgoliul de a o reinvia, de a o concura pînă la urmă, în felul insidios în care orice podoabă concurează, uneori, frumusețea celei pe care o împodobește.

A face o expoziție e, în acest caz, a face un gest de alt tip decît cel obișnuit: nu a **arăta lucrări**, ci a întemeia (sau a reîntemeia) un spațiu: a-l locui, a-l reformula, a-l transforma într-o viață autonomă, după chipul și asemănarea întemeietorului. Ștefan Râmnicăeanu reanimează, somptuos, un teritoriu al memoriei, îl face **al său**: dar nu în maniera brută, iconoclastă, a unui Cristo, care, „împachetînd” monumente, le exaltă, paradoxal, prin ocultare; aci, monumentul e tratat cu pietate, ajutat să se exprime, adus la rampă. Structurile lui reapar, ca un ecou, în structura obiectelor expuse: asistăm la un efort de consolidare uneori, de decorare alteori, pe scurt, asistăm la proiectul unei **restaurări**. Cu toată splendoarea și cu toate riscurile ei; căci orice restaurator sfîrșește prin a trăda ceea ce restaurează, fie printr-o servilă miopie, prin abuzul cumînțeniei, fie prin abuzul invers al propriei imaginații. La Râmnicăeanu, riscurile sînt, mai curînd, din ultima categorie. Pietatea conviețuiește la el, ca la orice artist adevărat de altfel, cu o teribilă inflație a Eului, greu de stăpînit și, probabil, nesesizată ca atare de el însuși. Această ambiguitate congenitală face ca și lucrările din expoziție să ezite, din cînd în cînd, între extreme abia conciliabile: între delicatete și amploare, între „puteric” și „agreadabil”, între o nebunească îndîrijire a autodepășirii și destinderea nezdruncinată a mulțumirii de sine. Temperament incomod, tenebros, patetic, Ștefan Râmnicăeanu desfășoară, dinaintea noastră, energii uriașe, în preajma cărora nu putem rămîne neutri. Discursul său e imperativ,

efortul său e de o proporție amețitoare, aproape neplauzibilă. O tenace **dimensiune eroică** se percepe, mereu, în încercarea sa, încercare a unei naturi războinice, care cultivă, simultan, vehemența și ceremonia. Scuturi, zale, arcuri, un coif hiperbolic, ca un tumul străvechi, o fereastră medievală, de o grație defensivă, clopotul, cupola, ferecătura, lemnul patinat, metalul aspru, pielea țintuită, pinza, tabla, culoarea împăstată (în care predomină tente de roșu și negru, cumulînd ardoarea, agresivitatea și fastul) — toate laolaltă configurează un arsenal al forței necomplete, dispusă să se închidă în ornamental, ca într-o fortăreață.

Privită în context, experiența pe care ne-o propune Ștefan Râmnicăeanu e singulară și, mai cu seamă, nespecifică. Și spiritul vremii și spiritul locului se simt puse în discuție de gesticulația sa, care trece dincolo de orice cumînțenie, de orice măsură obișnuită. Curajul de a risca, de a construi gigantesc, de a recurge la „mari mijloace” de dragul unei nobile gratuități — nu se întîlesc la tot pasul. Ne amintim ce spunea, cîndva, George Călinescu, dînd glas unei persistente mentalități autohtone: „Rasa noastră care a văzut că munca ei este periodic culcată la pămînt de seismica politică, a căpătat prudențe și construiește minuscul, solid și pitit la munte”. Nimic din această mentalitate în spațiul organizat, la Cîrtea Veche, de Ștefan Râmnicăeanu. Totul e, dimpotrivă, imprudent, majuscul, solid firește, dar de loc „pitit”: nu o retragere înțeleaptă „la munte”, ci o „ieșire în cîmp”, un atac în armură, o cruciadă temerară, sigură de resursele ei îndelung reprimete.

Neîndoielnic, Ștefan Râmnicăeanu are simțul grandorii, cultul trudei și bucuria ofensivei. De cîțiva ani, el evoluează spectaculos, dovînd dexterități multiple, cu omești inegalități, dar și cu izbînzi care garantează o înzestrare excepțională. E dintre artiștii care știu să seducă, să irite și să surprindă: are, cu alte cuvinte, talentul de a fi imprezibil. Întîlnirea cu un asemenea artist e, întotdeauna, pentru public și pentru critică, o aventură consistentă, chiar dacă sinuoasă și, pe alocuri, contrariantă. Să ne bucurăm: deci, de victoria sa de azi și să așteptăm, plîni de încredere, viitoarea serpentină a traiectoriei sale.

